

Mielipide

sunnuntaina 29.7.2012

Suomessa ei tunnisteta osuuskuntamallin etuja

"Olisi kaikille hyväksi, jos kotitalouksien vauraudesta isompi osa ohjautuisi infrastruktuurin turvaamiseen asuntokuplan kasvattamisen sijaan."

Pertti Linkola Helsinki

Kun kuntien määrä Suomessa oli suurimmillaan (ennen sotia jopa yli 600), kunnan luonne yhteisönä oli erilainen kuin nykyisin. Pienessäkin kunnassa saattoi olla kunnan alueella toimiva ja kunnan nimeä omassa nimessään kantava osuuskauppa, osuuskassa tai vakuutusyhdistys. Taloudellinen yhteisöllisyys ilmeni myös esimerkiksi puhelinyhdistyksinä ja -osuuskuntina.

Kun kunta on vähitellen muuttunut yhteisöstä lakisääteisten tehtävien toimeenpanijaksi, on saatettu menettää sellaista yhteisötalouden kulttuuriperustaa, jota nykyisinkin tarvittaisiin ja jota hyödynnetään siellä, missä se on säilynyt.

Helsingin Sanomat käsitteli viikoilla 27 ja 28 tuulivoimaa ja uudistuvien energialähteiden hyödyntämistä sekä pääkirjoituksissaan "Suomi on tuulivoiman kehitysmaa" (8. 7.) ja "Häkämies puhdistaa energiapolitiikkaa" (12. 7.) että kirjoituksessa "Eroon öljystä ja kivihielestä" (HS Talous 9. 7.). Kirjoitukset toivat hyvin esiin asian ongelmallisuuden, mutta paljastivat myös, ettei Suomessa ole perehdytty kaikkiin niihin asioihin, jotka ovat Tanskassa ja Saksassa edistäneet tuulivoiman hyödyntämistä.

Yhteisötalouden tilasta eri maissa on vaikea saada Suomeen vertailukelpoista tietoa, mutta eräiden lähteiden mukaan Tanskassa on satatuhatta kotitaloutta, jotka ovat tuulivoimaosuuskuntien jäseniä. Kun Kööpenhaminaan perustettiin ensimmäinen iso tuulivoimalapuisto, värvättiin osuuskuntaan 10 000 jäsentä. Se on Tanskan kokoisessa maassa paljon. Toimintamalli oli siis se, että tarjottiin kansalaisille konkreettinen mahdollisuus olla mukana energiauudistuksessa.

Tanskan tietojen vertailukelpoisuutta heikentää se, ettei maassa ole osuuskuntalakia, vaan yhtiömuoto määräytyy yhtiöjärjestyksen perusteella. Osuuskuntamallia käytetään paljon paitsi Manner-Euroopassa myös Britanniassa.

Osuuskuntamallia on ehdotettu esimerkiksi kunnallisten terveystalouksien organisointimalliksi. Miksei se sopisi myös kuntauudistuksen yhteydessä tukemaan entistä vahvempien uusien kuntien elinkeinopolitiikkaa infrastruktuuriliiketoiminnan osalta?

Suomessa ongelmana lienee, että osuuskuntamallin etuja ei tunnisteta. Osuuskunnalla on elinkeinopoliittisen perusajattelun näkökulmasta rajoituksensa: se ei esimerkiksi kiinnosta ulkomaisia pääomasijoittajia, eikä osuuskuntaa ole helppo ostaa. Toisaalta Suomi ei ole köyhä, ja olisi kaikille hyväksi, jos kotitalouksien vauraudesta isompi osa ohjautuisi infrastruktuurin turvaamiseen asuntokuplan kasvattamisen sijaan.

Mitä pitäisi tehdä? Keskeisessä roolissa ovat yrityspalvelujärjestelmät sekä poliitikkojen ja virkamieseliitin puheet ja asenteet. Muutos tuulivoiman hyväksi Tanskassa ei ole perustunut vain syöttötariffeihin ja tukiin. Kansalaisten aidolla osallistamisella on ollut merkityksensä.

Elinkeinoministerin ja muidenkin toimijoiden kannattaa perehtyä osuuskuntamalliin. Osuuskuntalain vireillä olevan uudistuksen tavoitteeksi voisi asettaa sen, että se tukee mahdollisuuksien mukaan energiapolitiikan välineistöä. Samalla se tarjoaa uusien vahvojen kuntien elinkeinopolitiikalle uusia mahdollisuuksia sitouttaa kansalaisia kunnan taloudelliseen hyvinvointiin ja menestykseen.

Mielipide

maanantaina 6.8.2012

EU:n kilpailulait vaikeuttavat osuuskuntien toimintaa

Unto Nikula Vantaa

Pertti Linkola kirjoitti (HS Mielipide 29. 7.) oivallisesti osuustoiminnallisesta mallista kuntien tehtävien hoitamiseksi. Kun kunnat ennen olivat leimallisesti alueellisia, paikallisia yhteisöjä, oli myös paikallinen osuustoiminta omiaan tukemaan asukkaiden ja osakkaiden kollektiivista identiteettiä.

Nykyään kuntien tehtävät ovat pääsääntöisesti lakisääteisiä, mikä on hyvä asia sinänsä. Lain säätäjä, eli valtiovalta, myös sanelee isolta osin kuntien toimintojen järjestämisen muodon. Siten on murennettu Linkolan peräänkuuluttama yhteisötalouden kulttuuriperusta.

Yksi tärkeä paikallisenkin toiminnan ohjeistaja on nyky-Suomessa Euroopan Unioni. Kaikkinaista taloudellista toimintaa – osuustoiminta mukaan lukien – sitoo EU:n kilpailulainsäädäntö. Perimmäinen ajatus on saattaa kaikki elinkeinotoiminta kilpailutusten kautta niin kotimaisten kuin kansainvälisten toimijoiden ulottuville. Paikallisen osuustoiminnan tuotos joudutaan siten hinnoittelemaan alkuperäisten periaatteiden vastaisesti markkinahintojen mukaan.

Paikallisen palvelun, hyödykkeen tai vaikkapa energian tuotanto perinteisen osuustoimintamallin pohjalta joutuisi ristiriitaan EU:n diktaatin kanssa. Kilpailutusmenettelystä poikkeaminen tulkitaan Brysselissä herkästi "markkinahäiriköinniksi". Direktiiviä on vaikea kiertää, koska poikkeamat on sanktioitu.

Paikallisesti toimivan osuuskunnan etuna, jopa sen olemassaolon mahdollistajana, on ollut ja voisi olla mahdollisuus toimia "kädestä suuhun" -periaatteen pohjalta. Isoja pääomia ei tarvittaisi, eivätkä vieraiden pääomien aiheuttamat kansainväliset rahoitusmarkkinahäiriöt olisi jatkuvana uhkana.

Osuustoiminnan ideaalin mukaan tarkoitus on tuottaa se – ja vain se – tarvittava palvelu, tuote tai hyödyke, jonka yhteisö tarvitsee voidakseen jatkaa olemassaoloaan. Pääomia tarvittaisiin vain yhteisön asettaman alkuperäisen toimintatarkoituksen varmistamiseksi.
